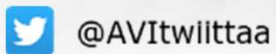

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset ja tukivalvonta lammas- ja vuohitiloilla

20.1.2023 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Läänineläinlääkäri Heli Haukioja

Avin tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Ehdollisuuden valvonta (aiemmin täydentävien ehtojen -) tarkastukset, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit)
- Otantaeläinsuojelutarkastukset, eläinsuojelulain 48 §:n mukaan, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit). Vuonna 2023 painotus broileritilojen tarkastuksissa
- Eläinsuojelulain 26 c §:n mukaiset tarkastukset broileritiloille kasvatustiheyden nostamisen yhteydessä
- Lääkekirjanpidon tarkastukset
- Eläinsuojelulain 39 §:n mukaiset epäilyyn perustuvat tarkastukset

Avin suorittama otantavalvonta

● Eläinten hyvinvoinnin otantavalvonta

- Vuosittain noin 30 tilaa LSAVI:n alueella (kaikki eläinlajit)
- Läänineläinlääkäri suorittama eläinsuojeluvalvontakäynti
- Käynnin yhteydessä tehdään yleensä myös tilan lääkkeiden käytön tarkastus

● Ehdollisuuden valvonta

- Satunnais- tai riskiperäinen otanta → noin 30 tilaa LSAVI:n alueella vuosittain (kaikki eläinlajit)
- Vähintään 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista, koronapandemian aikana on ollut noin 0,5 %
- Naudat, siat, lampaat, vuohet, > 350 kanan munintakanalat, broilerit ja kalkkunat

● Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute ehdollisuuden vaatimuksissa → AVI laajentaa ehdollisuuden valvonnaksi (hallinnollinen valvonta, oma otanta)

kuva:Maatiainen.fi

Ehdollisuuden valvonta - säädösperusta

- Ehdollisuuden vaatimusryhmät ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona
 - Vaatimukset ovat jo voimassa olevaa lainsäädäntöä
- Säädösperusta
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2115 (CAP-suunnitelma-asetus), (EU) N:o 2021/2116 (horisontaaliasetus), (EU) N:o 2022/1172 (laadun arviointiasetus).
 - Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (1334/2022)
 - Valtioneuvoston asetus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista 1384/2022
 - Osa valtioneuvoston asetuksista on hyväksytty vuoden vaihteessa. Ajantasainen kansallinen lainsäädäntö löytyy Finlexistä (finlex.fi)

Aluehallintovirasto

Ehdollisuuden valvonta

- Valvonta **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla eläimiä ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoituksiin, **ei** ehdollisuuden valvontaa kohdisteta näihin
- Kaikki maataloustarkoituksessa pidettävät ja kasvatetut tuotantoeläimet valvotaan, vaikka eläimistä ei olisi haettu tukia
- **Jos** tilalla on maatiaiskanoja tai -kukkoja **ja** tila on solminut **alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen**
→ **kaikki valvotaan vaikka 1 kpl**

Kuva: Mari Laulumaa-Hirvonen

Muu valvonta tiloilla, joka voi johtaa ehdollisuuden valvontaan

Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygieniä, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät)

- Tuotantotilojen hygieniatarkastukset (kanalat; tulee laajenemaan myös lihantuotantotiloihin KELL)
- Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KELL)
- Vierasainevalvonta (tiloilla, teurastamolla KELL)

Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti/vientivaatimukset)

- Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastus (KELL)
- Tuonti/ vientitarkastukset (KELL / LELL)

Eläinten hyvinvointi

- Epäilyyn perustuvat tarkastukset (KELL / LELL)
- Otantaan perustuvat tarkastukset (LELL)
- Teurastamoilmoitus tarkastuseläinlääkäreiltä (TEL)

Sekä riskiotantaan että satunnaisotantaan valituilla tiloilla tehdään tilan eläimille kaikki asiaan kuuluvat tarkastukset alla olevan taulukon mukaan.

tilan eläimet:	Nautatilat			Sikatilat	Siipikarja-tilat	Siipi- karja-tilat	Lammas-tilat	Vuohi-tilat	Muut tuotanto-eläimet
	naudat			siat	broilerit, kalkkunat	munivat kanat	lampaat	vuohet	
	Maidon tuotanto	Lihan- tuotanto	Vasikat						
Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet	X	X	X	X	X				
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Eläintaudit (TSE-vaatimukset)									
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Ehdollisuuden valvonta

AVI:n valvontaan kuuluvat

- **Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus**

- Tuotantotilojen hygienia
- Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
- Lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
- Eläinlääkejäämät
- Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
- Kasvinsuojeluainejäämät

- **Eläintaudit**

- TSE-taudit
- Tuonti/vienti

- **Eläinten hyvinvointi**

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

1) Kielletyt aineet

- Eläinten kasvua ja tuotantoa edistävät lääkeaineet (esim. stilbeenit, tyreostaatit, estradiolit, kokkidiostaatit tietyillä eläimillä)
 - Tuotantoeläimille kielletyt antibiootit (esim. kloramfenikoli)
- Osalla ehdollisuuden valvonnan otantatiloista otetaan näytteitä (veri-, virtsa-, uloste-, vesi- tai rehunäytteitä), joiden tarkoituksena on selvittää, onko tila käyttänyt kiellettyjä hormoneja tai antibiootteja.

2) Eläinlääkejäämät

- Jos jäämä on löytynyt muun valvonnan yhteydessä, voi laajentua ehdollisuuden valvonnaksi (esim. Ruokaviraston vierasainevalvontaohjelman mukainen näyte, meijeri- tai teurastamoilmoitus)

Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

- Kirjanpito kaikesta lääkityksestä, myös ennaltaehkäisevästä (loislääkkeet, rokotukset)

- 1) Eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot
- 2) Lääkityksen antopäivämäärä
- 3) Lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitajan jne.)
- 4) Lääkkeen/lääkerekhun käyttöaihe
- 5) Lääkkeen/lääkerekhun nimi
- 6) Lääkkeen määrä
- 7) Varoaika
- 8) Lääkkeen myyjä(/määrääjä)

-Lääkekirjanpidon säilytys aika on viisi (5) vuotta

-Lääkkeiden varalle luovuttaminen lammas- ja vuohitiloille ei ole sallittua (vaatimuksena kuuluminen kansalliseen terveydenhuolto-ohjelmaan ja sähköinen lääkekirjanpito)

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (valvontaan kaikilla tiloilla)

4) Elintarvikkeiden jäljitettävyys

- AVI valvoo vain siipikarjan osalta

5) Jätteiden ja vaarallisten aineiden varastointi

- elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta (mm. raatojen ja jätteiden käsittely)

6) Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien kulkeutuminen ja leviäminen estetään (esim. EHEC, salmonella)

7) Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden kannalta merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa

- salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampylobakteerivalvonta
- eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
- valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys yleensä 1 vuosi (kuluva vuosi + 1 vuosi)

Maidontuotantoa koskevat vaatimukset

- Maidontuotantoeläinten terveydentila on hyvä
 - Raaka- ja ternimaidon on oltava peräisin eläimistä, joiden yleinen terveydentila on hyvä.
- Maidon jäähdytys- ja säilytysolosuhteet eivät heikennä maidon elintarvikeeturvallisuu
- Tilalla on toimintaan soveltuvat jäähdytyslaitteet
- Maidon säilytystilat on suojattu tuhoeläimiltä (esim. verkot tuuletusluukuissa)
- Maidon kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat on pidetty puhtaina
- Lypsäminen hygieenisesti
- Sairaiden eläinten maito ja jäämiä sisältävä maito (eli lääkitysten varoajalla lypsetty maito) lypsetään erikseen

Valvonnalla hallitaan elintarvikkeiden turvallisuutta

- Terve eläin ja kontaminaation hallinta (mikrobiologinen ja kemiallinen sekä vierasesineet)
- Jäämät ja kontaminantit
- Rehuturvallisuus ja hygienia
- Yleinen siisteys ja järjestys ; helppo puhdistaa ja yllä pitää puhtautta
- Erien välinen puhdistus ja desinfektio
- Kemikaalien, lääkkeiden, jätteiden ja vaarallisten aineiden varastointi mukaan lukien tuholaistorjunta-aineet.
 - elintarvikkeiden ja eläinten saastumisen ja tautien leviämisen näkökulmasta, mm. raatojen ja jätteiden käsittely
 - kemikaalien varastointi niin ettei aiheuta kontaminaatoriski; oma kaappi ja mahdolliset valuma-altaat.
 - mahdollisten eläinlääkkeiden säilytys
 - Torjunta-aineiden säilytys

- Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien (zoonoosit) kulkeutuminen ja leviämisen estäminen (salmonella, kampylobakteeri)
- Bioturvallisuus; jyrstöiden ym torjunta, vierailijat, suojavaatteet, huoltomiehet ym.
- Pirstaloituva materiaali (valaistus ym)
- Elintarvikkeiden jäljitettävyys
- Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa
 - salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampylobakteerivalvonta
 - eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
 - valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys

Alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää elintarvikkeiden turvallisuuden kannalta

Osa tartuntataudeista voi tarttua siipikarjasta tai siipikarjan lihasta tai munista ihmiseen (esim. zoonoosit kuten kampylobakteerit ja salmonella).

Kemialliset jäämät ja kontaminaatiot kulkeutuvat ravintoketjussa eteenpäin lihasta ja munista ihmiseen.

SUOMALAINEN KANANMUNA ON HARVINAISEN TURVALLINEN ELINTARVIKE

Alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää myös elintarvikkeiden turvallisuuden kannalta

Harvinainen tapaus: Viideltä suomalaiselta siipikarjatilalta on löydetty salmonellaa

Maatalous 01.06.2019
Tuulikki Viilo

Tiloista yksi sijaitsee Etelä-Suomessa ja loput Lounais-Suomessa.

KARI SALONEN

Salmonellatartunnat ovat Suomessa harvinaisia. Kuvituskuva.

Salmonella aiheuttaa yksin Yhdysvalloissa yli 1,2 miljoonan tartuntaa vuosittain. Riskin takia yhdysvaltalaiset kananmunat klooripestaan ja säilytetään jääkaapissa. Suomessa ihmisten salmonellatartunnat ovat pääasiassa peräisin ulkomailta.

Tarkan salmonellavalvonnan ansiosta suomalaiset kananmunat voi syödä vaikka raakana.

16 15.1.2019

Saksan dioksiinimunat

Tämän vuoden alussa Saksassa uutisoitiin, että kananmunista oli löytynyt suuria pitoisuuksia myrkyllistä dioksiinia. Viranomaiset epäilivät, että dioksiini oli peräisin rehusta, johon oli joutunut teollisuusrasvoja. Tuhansia kanoja teurastettiin ja useita kanaloita ja kalkkunatiloja suljettiin.

Dioksiini on myrkky, joka kerääntyy kehoon. Se voi aiheuttaa muun muassa keskenmenoja syöpää.

Suomessa esimerkiksi Stockmann-tavaratalon leivonnaisia, joissa oli käytetty munia.

Uutiset

Tuoreimmat

Venäjän hyökkäys

Sää

Kotimaa

Ulkomaat

Talv

Hollanti

Hollantilaisista munista löytynyt myrkky herättää pelkoa Euroopassa: Miljoonia kananmunia vedetty myynnistä

Munista on löydetty hyönteismyrkky fiproniilia, joka voi vaurioittaa keskushermostoa.

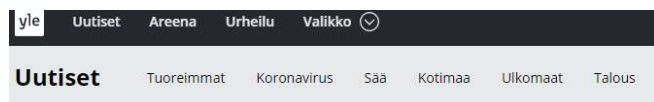
K-ryhmä vetää jälleen kananmunia myynnistä salmonellariskin vuoksi – takaisin veto koskee myös Jyväskylän Keljon marketissa myynnissä olleita munia

Kuvituskuva. Kuva: Petra Ristola / Yle

STT

18.1. 11:26

Tartuntataudit

Vasikoiden levittämä raju ripulitauti yleistyy Suomessa – tauti tarttuu helposti myös ihmisiin

Taudin oireet voivat kestää viikkoja ja vaatia sairaalahoitoa.

Alkueläimen aiheuttamaa ripulitautia esiintyy yleisimmin 1–3 viikon ikäisillä vasikoilla, joista tauti voi levitä myös ihmisiin. Kuvituskuva. Kuva: Timo Sihvonon / Yle

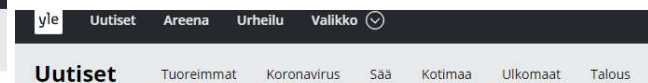
HELMI NYKÄNEN

18.2.2020

Alkueläimen aiheuttama vakava ripulitauti on yleistynyt voimakkaasti Suomessa vasikoilla ja ihmisillä. Vasikoiden kryptosporidioosi on ollut aiemmin Suomessa harvinainen, mutta viime vuosina tapaukset ovat moninkertaistuneet.

Samaan aikaan myös ihmisten kryptosporidioosi-tapaukset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Tauti voi tarttua vasikasta ihmiseen, ihmisestä vasikkaan ja

Vesihuolto

Kampylobakteeria tavattu juomavedestä osassa Haapajärveä – kolme vedenjakelupistettä käyttöön

Juomavedestä löydetty kampylobakteeri aiheuttaa edelleen vedenjakeluun keskeytystä osassa Haapajärveä.

PEKKA LOUKKOLA

23.12.2020 • Päivitetty 23.12.2020 15:43

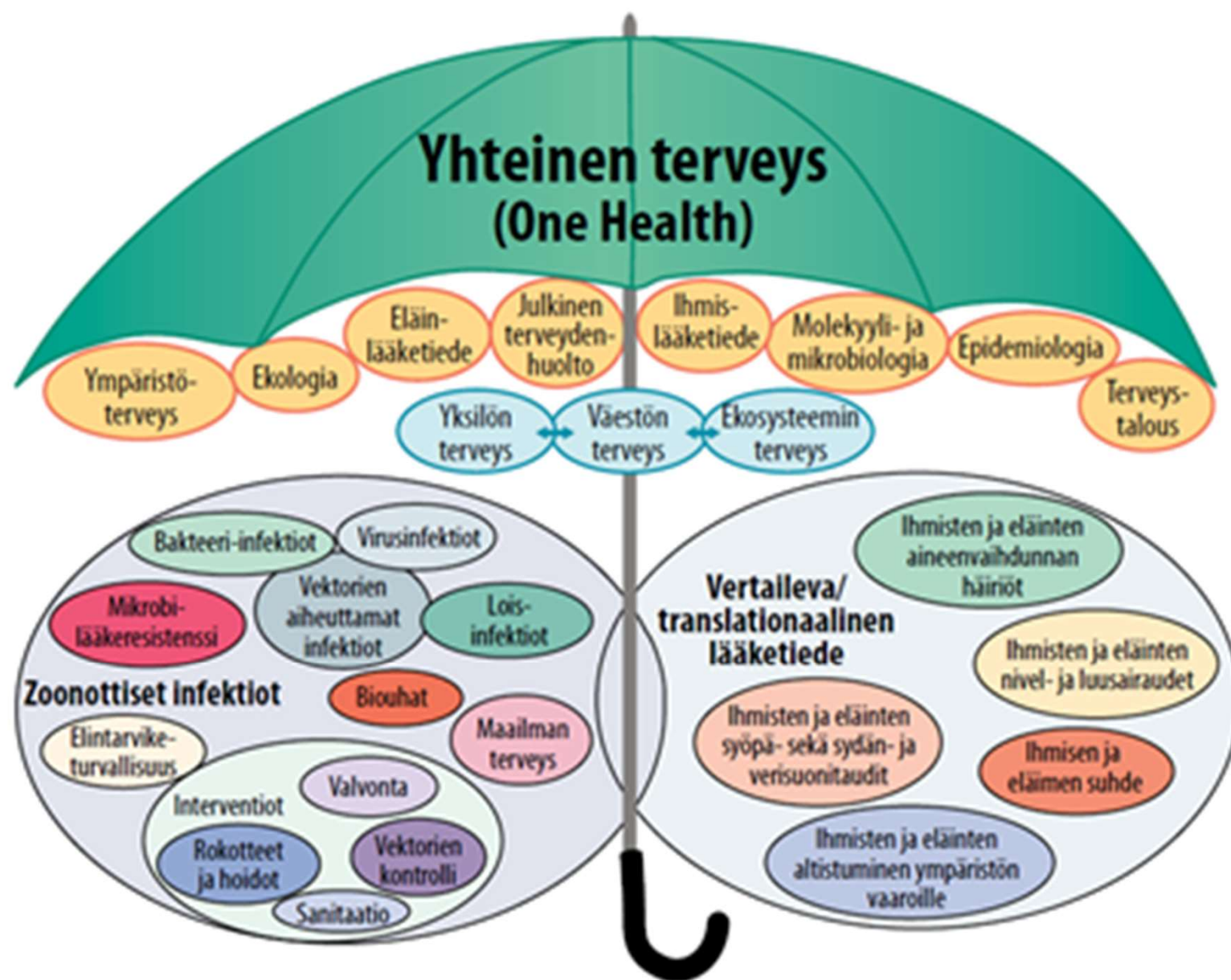
Väliaikaiset vedenjakelupisteet on avattu Oksavan kylän lisäksi myös Parkkilan

Vastustamalla jotakin tiettyä sairautta vastustetaan samalla myös muita sairauksia

Tautivastustus on osa One Health-ajattelua

- Tartuntatautien vastustamisen vaikutuksia
 - Talous: vaikutus oman tilan talouteen ja koko Suomen vientitalouteen
 - Terveys:eläintautien ja zoonoosien ehkäisy
 - Eettisyys: oireettomien eläinten lopettaminen ihmisiin tarttuvan taudin vuoksi on eettisesti ongelmallista
 - Riskinhallinta: ketjuuntunut tuotanto – eläintauti vaikuttaa koko ketjuun ja vaikutukset saattavat olla nopeita, arvaamattomia ja massiivisia
 - Hyvinvointi: terve eläin voi paremmin kuin sairas

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
- 2) Tilavaatimukset
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
- 5) Ruokinta ja juotto

- Vaatimukset tulevat:

- Eläinsuojelulaista (247/1996)
- Eläinsuojeluasetuksesta (396/1996)
- Valtioneuvoston asetuksesta lampaiden (587/2010) ja vuohien (589/2010) suojelusta
>lainsäädäntö on uudistumassa

Kuva:Lammastila Villakko

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

Valvonnassa havaittuja puutteita lampailla ja vuohilla

- Riittämätön ruokinta ja / tai loishäätö (laihat eläimet), kuntoluokituksen puute
- Sairaiden/vanhojen eläinten liian korkea lopetuskynnys

Lampaat:

- Jos rehua ei ole jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 35 cm (tiine uuhi 45 cm) suoraa ruokintahäkkiä käytettäessä ja vähintään 20 cm ympyränmuotoista ruokintahäkkiä käytettäessä
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 17 cm.

Vuohet:

- Vuohilla ruokintahäkin reunan pituuden tulee olla 20 cm kileillä, 33 cm nuorvuohilla, 40 cm aikuisilla vuohilla ja 45 cm tiineillä kutuilla
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla vähimmäisvaatimus on puolet tästä.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- Likaisuus pitopaikassa, eläinten likaisuus
 - lanta ja virtsa eivät saa liata rehua ja juomavettä
- Pitopaikan turvallisuus – kadonneet lampaat
- Juomakuppeja 1 / 30 lampaan ryhmä
 - Juomavesi ei saa jäätyä
- Sorkkien hoito/ ylipitkät sorkat
- Lampaiden keritsemisen viivästyminen

Jos ehdollisuuden vaatimusten noudattamisessa todetaan puutteita

- Mikäli havaitaan laiminlyöntejä

- LEL antaa kuulemisen jälkeen ehdotuksen mahdollisesta tukiseuraamuksesta ELY-keskuksen ehdollisuuden koordinaattorille

- Koordinaattori kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset seuraamusprosentit

- kunnan maatalousviranomainen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen

Laiminlyönnin seuraamus

- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuutta, jatkuvuutta ja vakavuutta. Valmista ohjetta ei ole vielä julkaistu (01/2023)
 - Vähäinen, tahaton, vakava vai tahallinen laiminlyönti? Laiminlyönnin seuraamusehdotus 1-5%, voi olla jopa 10% (aiemmin seuraamusehdotus oli yleensä 1-5 %).
 - Tahallisuudesta suurempi taloudellinen seuraamus, 15-100%. Mikäli sama laiminlyönti toistuu, se arvioidaan tahalliseksi seuraavana vuonna.
 - Arvioidaan myös jatkuvuus
- Tuottajaa kuullaan kirjallisesti Aluehallintoviraston seuraamusehdotuksesta > tuottajalla on mahdollisuus vaikuttaa lopulliseen ehdotukseen antamalla vastine
- Ylivoimaisesta esteestä (esim. vakava sairastuminen) tulee ilmoittaa maaseutuviranomaiselle 15 työpäivän aikana

Tautiriskien hallinta tiloilla käytännössä

- Eläinliikenne
 - eläinaineksen hankinta kotimaasta / ulkomailta /eläinten siirrot
- Rehut ja kuivikkeet
 - tuontirehu (mahdollinen salmonellariski)
 - haittaeläimet (jyrsijät/linnut)
 - ruokintalinjastot
- Henkilö-, ja ajoneuvoliikenne
- Tautisulku
- Vain välttämättömät henkilöt eläintiloihin
 - suojavaatteet ja -jalkineet

Tautiriskien hallinta

- Ajoneuvot ja urakoitsijat
 - rehu- ja lantareittien risteäminen
 - jäteastioiden sijoittelu
 - yhteiskäytössä olevat koneet
 - raadot ja niiden käsittely
- Kontaktit ulkomaille
 - omat ja työntekijöiden matkat (48 tunnin sääntö)
 - salmonellatesti
 - vierailualueen tautitilanteen selvitys
- Muut kotieläimet (sekatilat/siipikarja/siat)
- Pesut ja desinfiointit
- Sairastilat

Tautiriskien hallinta tiloilla

- Eläinten vastustuskyvyn lisääminen
 - hyvinvoinnista huolehtiminen
 - asianmukainen ruokinta ja veden saanti
- Tautiseuranta, teurastulosten arviointi, lääkitykset, tuotantoseuranta
- Suunnitelmallinen terveydenhuolto
- Yhteistyö eri tahojen välillä
- **Oman tilan tautiriskien kartoitus ja mahdolliset kriittiset pisteet joihin on mahdollisuus vaikuttaa**

“

*Viranomaisen
on toimivastansa rajoissa annettava
asiakkailleen tarpeen mukaan
hallintoasian hoitamiseen liittyvää
neuventaa sekä vastattava asiantia
keskeviin kysymyksiin ja
tiedusteluihin. Neuventa on
maksutonta*

Hallintolaki 7 §

Aluehallintovirasto

Kiitos!

